

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про соціальну підтримку ветеранів війни із суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проект Закону України «Про соціальну підтримку ветеранів війни із суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації» розроблено з метою запровадження окремого правового механізму щомісячної державної соціальної допомоги ветеранам війни, які внаслідок участі у захисті Батьківщини зазнали втрати професійної працездатності.

Необхідність прийняття проєкту Закону обумовлена тим, що чинна система соціального забезпечення осіб, які отримали поранення, контузії, каліцтва або захворювання під час захисту України, побудована переважно навколо інституту інвалідності, пенсійного забезпечення та окремих страхових виплат. Водночас така система не містить самостійного механізму державної соціальної підтримки, який би прямо враховував ступінь втрати професійної працездатності ветерана війни у відсотках, незалежно від факту перебування особи у трудових відносинах, статусу застрахованої особи або наявності страхового випадку.

Законопроект спрямований на усунення цієї прогалини шляхом визначення спеціальної категорії осіб - ветеранів війни зі суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини - та встановлення для них окремої щомісячної державної соціальної допомоги. Такий підхід дозволяє відокремити право на додаткову соціальну підтримку від класичних пенсійних або страхових механізмів і прив'язати її до фактичного обсягу втрати професійної працездатності, спричиненої захистом України від збройної агресії Російської Федерації.

Окремого врегулювання потребує питання співвідношення нової державної соціальної допомоги з пенсіями, іншими видами державної соціальної допомоги та соціальними виплатами, призначеними з тих самих правових підстав. З метою недопущення подвійного бюджетного фінансування одного й того самого соціального ризику проєкт Закону передбачає право особи на вибір відповідного виду виплати. Водночас у разі фінансування допомоги за рахунок репарацій, компенсацій, конфіскованих активів або інших стягнень з Російської Федерації така допомога має виплачуватися незалежно від отримання особою пенсії, іншої соціальної виплати чи доходів, оскільки у цьому випадку вона набуває не лише соціального, а й компенсаційного характеру.

Прийняття проєкту Закону дозволить створити правову основу для адресної, передбачуваної та фінансово структурованої підтримки ветеранів війни, які втратили функціональність унаслідок захисту України.

2. Цілі і завдання прийняття акта

Метою проекту Закону є запровадження окремого виду державної соціальної допомоги ветеранам війни зі суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини від збройної агресії Російської Федерації.

Основними завданнями проекту Закону є:

визначення правового статусу ветерана війни зі суттєвою втратою функціональності внаслідок захисту Батьківщини;

запровадження щомісячної державної соціальної допомоги таким особам;

визначення розміру допомоги залежно від ступеня стійкої втрати професійної працездатності;

встановлення механізму призначення, перерахунку, виплати, припинення та поновлення державної соціальної допомоги;

врегулювання співвідношення такої допомоги з пенсіями, іншими видами державної соціальної допомоги та соціальними виплатами;

запровадження можливості фінансування допомоги за рахунок репарацій або інших стягнень з Російської Федерації;

забезпечення використання Єдиного державного реєстру ветеранів війни та електронної інформаційної взаємодії для призначення і виплати допомоги;

унормування особливостей виплати допомоги особам, які тимчасово перебувають за кордоном, засуджені до обмеження чи позбавлення волі, або мають змінений ступінь втрати професійної працездатності.

3. Загальна характеристика і основні положення проєкту акта

Проєктом Закону пропонується визначити, що право на державну соціальну допомогу мають ветерани війни, яким відповідно до законодавства встановлено ступінь втрати професійної працездатності у відсотках унаслідок травми, поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час захисту Батьківщини.

Проєктом передбачається, що розмір державної соціальної допомоги визначатиметься залежно від ступеня стійкої втрати професійної працездатності та становитиме:

у разі встановлення ступеня втрати професійної працездатності від 66 до 84 відсотків включно - 80 відсотків середньомісячної заробітної плати в Україні за попередній календарний рік;

у разі встановлення ступеня втрати професійної працездатності понад 84 відсотки - 100 відсотків середньомісячної заробітної плати в Україні за попередній календарний рік.

Законопроєктом також визначаються:

порядок призначення допомоги через Міністерство у справах ветеранів України із використанням програмних засобів Єдиного державного реєстру ветеранів війни;

період, на який призначається державна соціальна допомога;

правила перерахунку допомоги у разі зміни ступеня втрати професійної працездатності;

порядок виплати допомоги за минулий час;

особливості виплати допомоги ветеранам, які тимчасово проживають за межами України;

особливості виплати допомоги засудженим особам;

підстави припинення та поновлення виплати;

порядок повернення надміру виплачених сум;

обмеження щодо звернення стягнення на таку допомогу;

джерела фінансування державної соціальної допомоги.

Крім того, проєктом Закону передбачається внесення змін до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, реабілітацію осіб з інвалідністю та виконавче провадження з метою узгодження нової моделі допомоги з чинними правовими механізмами.

4. Стан нормативно-правової бази у цій сфері правового регулювання

Нормативно-правову основу у цій сфері становлять Конституція України, Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», Закон України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю», Закон України «Про виконавче провадження», Закон України «Про адміністративну процедуру», а також інші акти законодавства у сфері соціального захисту, пенсійного забезпечення, реабілітації та ветеранської політики.

Водночас чинне законодавство не містить окремого закону, який би комплексно врегулював питання державної соціальної допомоги ветеранам війни саме за критерієм втрати професійної працездатності внаслідок захисту Батьківщини.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень проєкту Закону не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України понад обсяги видатків, що вже передбачаються або плануються на пенсійне забезпечення, державну соціальну допомогу та інші соціальні виплати особам, які отримали ушкодження здоров'я внаслідок захисту Батьківщини, оскільки проєкт Закону передбачає право особи на вибір одного з видів державного соціального забезпечення, призначеного з тих самих правових підстав.

Запровадження державної соціальної допомоги відповідно до цього Закону не створює нового паралельного механізму одночасного бюджетного

фінансування одного й того самого соціального ризику, а спрямоване на удосконалення та структурування існуючих механізмів соціального забезпечення ветеранів війни зі суттєвою втратою функціональності.

Крім того, проєкт Закону передбачає можливість фінансування державної соціальної допомоги за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, міжнародної технічної та фінансової допомоги, репарацій, конфіскованих активів або інших стягнень з Російської Федерації, а також інших джерел, не заборонених законодавством України.

У разі фінансування відповідних виплат за рахунок репарацій, конфіскованих активів або інших стягнень з Російської Федерації така допомога матиме компенсаційний характер та не створюватиме додаткового навантаження на Державний бюджет України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акта

Прийняття проєкту Закону забезпечить формування більш цілісної, адресної та правової визначеної моделі державної соціальної підтримки ветеранів війни, які внаслідок захисту Батьківщини зазнали втрати функціональності та професійної працездатності.

Запропонований механізм дозволить перейти від фрагментарного підходу до соціального забезпечення таких осіб до окремої системної моделі підтримки, у межах якої розмір допомоги визначатиметься з урахуванням фактичного ступеня втрати професійної працездатності, а не лише формальних критеріїв страхового стажу, статусу застрахованої особи чи перебування у трудових відносинах.

Очікуваним наслідком прийняття Закону стане підвищення рівня соціального захисту та економічної самостійності ветеранів війни, зменшення правової невизначеності щодо співвідношення різних видів пенсійних і соціальних виплат, а також створення правових передумов для використання репарацій, конфіскованих активів та інших стягнень з Російської Федерації як джерела компенсації шкоди, завданої здоров'ю осіб, які захищали Україну.

Крім того, реалізація положень Закону сприятиме посиленню ролі Єдиного державного реєстру ветеранів війни у призначенні, адмініструванні та поновленні виплат, підвищенню ефективності державної ветеранської політики та зміцненню соціальної відповідальності держави перед особами, які зазнали стійкої втрати функціональності внаслідок збройної агресії Російської Федерації.

Народні депутати України

